

Volmaken (6)

Er resten ons nog twee Schriftgedeelten met het woord 'volmaken' die we nog niet bestudeerd hebben. Ik noem eerst de tekst en daarna zullen we ze iets nader bestuderen.

'En deze allen hebben, hoewel zij door het geloof een getuigenis gehad hebben, hebben zij de vervulling van de belofte niet verkregen, daar God met het oog op ons iets beters voorzien had, opdat zij zonder ons niet volmaakt zouden.' (Heb. 11:39, 40).

'Maar u bent genaderd tot de berg Sion en tot de stad van de levende God, tot het hemelse Jeruzalem en tot tienduizenden van engelen, tot een feestelijke vergadering en de gemeente van de eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn en tot God, de Rechter over allen en tot de geesten van de rechtvaardigen, die volmaakt zijn geworden.' (Heb. 12:23).

Dit zijn niet de twee eenvoudigste teksten. Ze lijken wel iets met elkaar te maken te hebben en dat zal ik in deze studie proberen uit te leggen.

Opstanding

In de eerste plaats staat het woordje *plero-oo* weer in de context van opstanding. Dat is enigszins verborgen, maar niettemin aanwezig.

In Hebreeën 11:39 vragen we ons af wat dit 'iets beters' is. Alle gelovigen die in Hebreeën 11 beschreven staan, zijn met een goed getuigenis over hun leven, hun lijden voor het Evangelie,

gestorven. Datzelfde Evangelie waarvoor zij leden, het Woord van God bevatte een belofte, maar die hebben zij (nog) niet gekregen. Iets dergelijks lees je ook in vers 23:

‘Deze allen zijn in het geloof gestorven. Zij hebben de beloften niet verkregen, maar hebben die vanuit de verte gezien en geloofd en begroet, en zij hebben beleden dat zij vreemdelingen en bijwoners op aarde waren.’ (Heb. 11:13).

‘Deze allen’ verwijst waarschijnlijk naar Abraham en zijn nageslacht die in de verzen 8 tot en met 12 genoemd worden. Hun waren door God beloften gedaan (vs. 9), maar zij hebben die niet gekregen. Ze hebben de realiteit slechts van verre gezien. Die realiteit krijgt alleen gestalte in Christus Jezus de Heere. Dat verklaart ons bijvoorbeeld Johannes 8.

‘Abraham, uw vader, verheugde zich er sterk op dat hij Mijn dag zou zien en hij heeft die gezien en heeft zich verblijd.’ (Joh. 8:56).

Maar hoe zijn die beloften dan aan Abraham vervuld? Enerzijds zijn ze vervuld in Christus, in Zijn opstanding. Die leidde Zijn dag in. In de opstanding van Christus liggen alle beloften vast en zeker. Dat is wat Paulus bedoelt met 2 Korinthe 1:20.

‘Immers zovele beloften van God als er zijn, die zijn in Hem ja en in Hem amen, tot verheerlijking van God, door ons.’ (2 Kor. 1:20).

Anderzijds zullen ze nog werkelijkheid worden in zijn eigen opstanding. Al wat hem beloofd is zal nog uitgewerkt worden

in de toekomst. In Christus hebben we 'nu en nog niet' verenigd.

Dit is wat Paulus bedoelt met 'opdat zij zonder ons niet volmaakt zouden worden'. Zij hadden de belofte gezien en omhelsd. Door het geloof hebben zij er deel aan gekregen. De volmaaktheid ervan, de verwezenlijking volgt nog in de toekomst als hun graf zich zal openen en zij zullen leven met Hem. Dat is ook 'iets beters' (vs. 40); waarschijnlijk een verwijzing naar 'de betere opstanding' in vers 35. Het betere zit hem voor Abraham ook in de beloften. Hij kreeg de belofte van het land (vs. 9), maar de stad die fundamenten heeft, het hemelse Jeruzalem, was het visioen dat daar bovenuit steeg (vs. 10).

Eerstgeboorte

Deze 'stad die fundamenten heeft', brengt ons bij de laatste keer in Hebreeën waar we *teleo-oo*, 'volmaken', tegenkomen. Dat zie je in vers 22.

'Maar u bent gekomen tot de berg Sion en tot de stad van de levende God, tot het hemels Jeruzalem en tot tienduizendtallen van engelen.' (Heb. 12:22).

Dat degenen tot wie Paulus dit schrijft nog niet werkelijk tot het hemelse Jeruzalem waren gekomen, maar dat zij dit ook in het geloof moesten zien en aanvaarden, mag wel duidelijk zijn. Deze gelovigen hadden ook veel te lijden gehad en leden nog steeds omwille van hun belijdenis. Lees bijvoorbeeld 10:32 en 33. Dat zijn zeker geen gebeurtenissen die in een 'feestelijke vergadering' (Heb. 11:23) plaatsvinden. Dus ook voor deze Hebreeën gold het 'nu en nog niet'.

In hun komst naar de berg Sion waren zij ook gekomen ‘tot de geesten van de rechtvaardigen die tot de volmaaktheid zijn gekomen.’ (Heb. 12:23).

Het Grieks van dit laatste zinnetje is *pneumasi dikaioon teteleioomenoon*. Letterlijk is dit min of meer: ‘*tot de geesten van de gerechtvaardigden, van hen die volmaakt geworden zijn*’. Deze gerechtvaardigden doen ons onmiddellijk denken aan Abel, die getuigenis kreeg dat hij *dikaios*, rechtvaardig was en aan Noach die naar het geloof een erfgenaam van de *dikaiosunè*, rechtvaardigheid, was. En als we Abraham noemen, aan wie een groot deel van Hebreeën 11 gewijd is, kunnen we natuurlijk ook niet om de rechtvaardigheid heen. Zijn geloof vormt in Paulus’ brieven de basis voor zijn Evangelie dat ons de rechtvaardigheid uit het geloof van Christus verkondigt.

Dat zij, de Hebreeën aan wie Paulus deze brief schrijft, nu tot de geesten van de gerechtvaardigden, van hen die volmaakt geworden zijn, betekent niets minder dan dat zij samen met de heiligen die we in Hebreeën 11 genoemd worden, één groep zijn, die de stad beërven die God voor hen gereedgemaakt heeft (Heb. 11:16).

Ik noem expres het woord ‘beërven’. De erfenis was voorbehouden aan de eerstgeborene. In 12:17 wordt Ezau ons als een waarschuwend voorbeeld voorgesteld.

‘Want u weet dat hij daarna, toen hij de zegen wilde erven, verworpen werd, want hij vond geen plaats van berouw, hoewel hij de zegen vurig en met tranen zocht.’ (Heb. 12:17)

Ezau verkwanselde zijn 'eerstgeboorte', *ta proototokia*, voor één maaltijd, waarbij hij een enorme minachting of toch op zijn minst onverschilligheid aan de dag legde.

Degenen die tot de berg Sion genaderd zijn, zijn genaderd tot 'gemeente van de eerstgeborenen [*proototokoon*] die in de hemelen opgeschreven zijn' (Heb. 12:23). Paulus doet dit niet voor niets. Hij koppelt deze eerstgeboorte die Ezau verwierp niet voor niets aan de gemeente van de eerstgeborenen die dezelfde zijn als de 'gerechtvaardigden' en 'zij die volmaakt geworden zijn'. De reden waarom hij dit gedeelte begint met de waarschuwing die van het voorbeeld van Ezau uitgaat, wordt duidelijk in vers 25:

'Let er dan op dat u Hem Die spreekt niet verwerpt.'

Sinaï en Sion

In Hebreeën 12:18-24 vergelijkt Paulus twee bergen, nl. Sinaï en Sion.¹

Sinaï staat voor de wet en daarmee voor het oude verbond. Van de wet weten we dat die ons niet kan rechtvaardigen. Zoals Paulus de berg hier beschrijft ten tijde van de verbondssluiting gaat er vooral dreiging vanuit.²

¹ Dit doet hij overigens ook in Galaten 4:21-31. Het loont zeer de moeite om deze twee gedeelten nauwkeurig met elkaar te vergelijken.

² Hiermee wil ik niets negatiefs over de wet of over het oude verbond zeggen. De wet getuigde voor hen die eronder leefden van de Messias Die komen zou en het volk volkomen vergeving zou geven. Maat Paulus wil in deze beschrijving uitdrukkelijk de tegenstelling tussen 'wet en Evangelie' benadrukken.

Sion staat voor alles wat met het nieuwe verbond te maken heeft. Mozes (vs. 21) was de middelaar van het oude verbond en zelfs hij was zeer bevreesd en stond te beven. Jezus is de Middelaar van het nieuwe verbond en zijn bloed der besprenging spreekt betere dingen dan dat van Abel.

Hier lijken enorme, niet overbrugbare tegenstellingen tussen het oude en het nieuwe verbond te liggen. De brug ligt nu echter juist in dat woord *proototokos*, eerstgeborene. Naast Hebreeën 12:23 en 11:28 wordt dit woord alleen voor Christus gebruikt!

Hebreeën 1:6 wijst de Zoon, Die zoveel meer is geworden dan de engelen aan als de Eerstgeborene. Ja, juist in deze Naam, wil Paulus de uitnemendheid van de Messias boven de engelen aantonen.

‘En wanneer Hij wederom³ de Eerstgeborene in de wereld brengt, zegt Hij: En laten alle engelen van God Hem aanbidden.’ (Heb. 1:6).

‘Wederom’ legt het verband tussen de eerste geboorte van Christus in het vlees, als Eerstgeborene van Maria en de tweede geboorte of ‘wedergeboorte’ van Christus in Zijn opstanding. Christus is in de wereld gebracht toen Hij geboren werd uit een maagd. Hij werd na Zijn dood opnieuw, ‘wederom’, in de wereld gebracht door Zijn opwekking uit de doden.

Christus heeft in het vlees geleden zoals ook van de gelovigen in Hebreeën 11 geschreven staat. Deze gelovigen hebben de

³ Niet ‘vervolgens’. Wederom is de meest gebruikelijke vertaling van het Griekse *palin*.

belofte niet verkregen. Christus Zelf is de belofte. In Zijn opstanding als de *proototokos* heeft Hij de beloften zeker gesteld. Hij is geworden de Priester naar de ordening van Melchizedek, de Middelaar van het nieuwe verbond. De gelovigen onder dit nieuwe verbond is de 'gemeente van de eerstgeborenen'; zij dragen als het ware Zijn Naam. 'Iets beters' (Heb. 11:40) is de opstanding van Christus en het begin van het nieuwe verbond. Zonder deze gemeente van eerstgeborenen zijn de gelovigen zoals beschreven in Hebreeë 11 niet tot volmaakt geworden. Zij zijn tezamen deel van deze gemeente. In Hebreeë 11 leefde men in de verwachting en een uitzien naar de belofte; na de opstanding van Christus leefde men in de zekerheid dat de belofte verkregen was.⁴

Ook in de laatste twee teksten met *teleio-oo* hebben we gezien dat alles weer draait om de opstanding van Christus. Omdat ik in deze studie in dit verband ook de nadruk heb gelegd op de *proototokos* volgen hieronder alle teksten in het nieuwe testament met dit woord. Merk op dat dit woord in Hebreeë 1:6 dan ook alleen maar kan zien op Zijn opstanding uit de doden, waarmee een nieuwe begin werd gemaakt en een nieuwe schepping werd ingeluid. De plaats van de eerstgeborenen in Israël en daarmee het volk zelf is groot in Gods heilshandelen. Let ook op het gebruik van het woord

⁴ Dit betekent niet dat alle weldaden van het nieuwe verbond al zichtbaar zijn; vele beloften waaronder de opstanding van de gelovigen zelf moeten nog hun beslag krijgen in de loop van de uitwerking van Gods voornemen. De gelovigen leefden en leven in de zekerheid van de vervulling; 'in de geest' maar de machtige, zichtbare werkelijkheid moet nog komen. Dat is het 'nu maar nog niet'. Zie ook Hebreeë 2:8. 'Nu zien wij echter NOG NIET dat Hem alle dingen onderworpen zijn.'

door Paulus in Hebreeën 11:28. Gods handelen met Israël in de verlossing uit Egypte is als een schaduw voor Zijn handelen met Zijn volk in het heden en de toekomst.

Proototokos

*‘Toen Jozef uit de slaap ontwaakt was, deed hij zoals de engel van de Heere hem bevolen had en hij nam zijn vrouw bij zich; en hij had geen gemeenschap met haar totdat zij haar **eerstgeboren** Zoon⁵ gebaard had en gaf Hem de naam Jezus.’* (Mat. 1:24, 25).

*‘En het geschiedde, toen zij daar waren, dat de dagen vervuld werden dat zij baren zou en zij baarde haar **eerstgeboren** Zoon⁶, wikkelde Hem in doeken en legde Hem in de kribbe, omdat er voor hen geen plaats was in de herberg.’* (Luk. 2:6, 7).

*‘Want hen die Hij tevoren gekend heeft, heeft Hij er ook van tevoren toe bestemd om aan het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig te zijn, opdat Hij de **Eerstgeborene** zou zijn onder vele broeders.’* (Rom. 8:29).

*‘Hij is het Beeld van de onzichtbare God, de **Eerstgeborene** van heel de schepping.’* (Kol. 1:15).

*‘En Hij is het Hoofd van het lichaam, namelijk van de gemeente, Hij, Die het begin is, de **Eerstgeborene** uit de doden, opdat Hij in allen de Eerste zou zijn.’* (Kol. 1:18).

⁵ ‘de Zoon van haar, de Eerstgeborene’; in de tekst van Nestle-Aland, ontbreekt, *proototakos*.

⁶ Voor letterlijke vertaling Noot 5. De kritische tekst heeft hier wel het woord voor ‘eerstgeborene’.

*‘En wanneer Hij vervolgens de **Eerstgeborene** in de wereld brengt, zegt Hij: En laten alle engelen van God Hem aanbidden.’ (Heb. 1:6).*

*‘Door het geloof heeft hij het Pascha ingesteld en het besprenkelen met het bloed, opdat de verderver van de **eerstgeborenen** hen niet zou treffen.’ (Heb. 11:28).*

*‘Maar u bent genaderd tot [...] een feestelijke vergadering en de gemeente van de **eerstgeborenen** [...]’ (Heb. 11:22, 23).*

*‘[...] en van Jezus Christus, Die de getrouwe Getuige is, de **Eerstgeborene** uit de doden en de Vorst van de koningen der aarde.’ (Heb. 1:5).*